

Izhaja:

10., 20. in 30. dan vsakega meseca.

Dopisi naj se izvolijo frankovati.

Rokopisi se ne vračajo.

Za inserate se plačuje po 10 kr. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR.

Vsakemu svoje! — Slovenci! Ne udajmo se!

Velja:

za celo leto za bolj premožne 2 goldinarja; za manj premožne rodoljube pa 1 gl. 50 kr.

Denar naj se pošilja pod napisom:

Upravništvu „Mira“ v Celovcu.

Leto XII.

V Celovcu, 10. vinotoka 1893.

Štev. 28.

Katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem napravi

javen shod

v nedeljo dné 22. vinotoka (oktobra) t. 1. v gostilni pri „Dürnwirthu“ v Št. Jakobu blizu Št. Petra pod Velikovcem.

Začetek ob 1/2 4. uri popoldne.

Spored:

1. Pozdrav predsednika.
2. Govor o namenu društva.
3. Govor o političnih strankah na Koroškem.
4. Govor o šolah.
5. Govor o važnosti volitev sploh.
6. Govor o gospodarskih zadevah koroških Slovencev.
7. Slučajni govori in razni nasveti.

Po zborovanju bode prosta zabava. — Ustov imajo izključljivo le udje in povabljeni gostje.

Slovenci! Udeležite se tega važnega zborovanja v prav obilnem številu! **Odbor.**

Državni zbor.

Danes se zopet zberejo državni poslanci na Dunaju. Politično življenje postalo bo s tem bolj živahno, vendar nemamo uzroka, da bi se tega zasedanja posebno veselili, kajti razmere med vlado in med raznimi strankami so tako zmedene, da so vse stranke nezadovoljne, ker v resnici nobena nič pričakovati nema. Vsa moč in oblast ostane v rokah ministrov, ker med poslanci ni mogoče vkup spraviti stalne večine, ktereji bi se morale tudi vlade pokoriti. Ko bi Mladočehi hoteli pametni biti, lahko bi se sestavila večina, ki bi ohole levičarje (nemške liberalce) v kozji rog ugnala: zvezali naj bi se z desničarji, namreč s Poljaki, Rusini, Rumunci, Slovenci, Hrvati in nemškimi konservativci. Tega pametnega koraka pa od Mladočehov ni pričakovati, zato ostanemo pri stari zmešnjavi, in za vsaki predlog bo morala vlada po-

sebej iskati potrebno večino. Zdi se pa, da grofu Taaffeju ta položaj ugaja, kajti dokler so stranke razcepljene in nobena nema stanovitne večine, tako dolgo je vsa moč v njegovih rokah; ko bi se pa stalna večina naredila, potem imajo voditelji te večine veliko oblast, in vlada je odvisna od njih dobre volje, kar pa Taaffeju ne diši.

Naši slovenski poslanci so v zadnjem času malo preveč omolknili, zatorej pričakujemo, da bodo zdaj v tem zamotanem položaju vedeli vsako priložnost izkoristiti, kjer bo mogoče, za Slovence kaj pridobiti, ali pa od njih kako škodo odvrniti. Tega naj nikaner ne pozabijo, da ravnopravnost našega jezika še davno ni v veljavi, in da v tem oziru velike krivice trpimo. O slovenskih paralekah v Celju in Gorici ni duha ne sluha, in vendar morajo slovenski učenci eno leto zgubiti, kajti zavolj nemškega učnega jezika se morajo eno leto pripravljati na ustov v latinske šole. Da pri tem tudi slovenska književnost trpi, ako se jej odtujijo ravno tisti, ki bi jo morali najbolj podpirati, razume se samo ob sebi. — Zastran viših šol bilo bi še prezgodaj, tirjati slovensko vseučilišče; pa slovenska pravna akademija v Ljubljani bi se lahko naredila. Povsod primanjkuje slovenskih uradnikov, čeravno v Ljubljani toliko mladenčev v srednje šole pohaja; v visoke šole na Dunaju in v Gradcu jih namreč le malo pride, ker je tam življenje predrago, Slovenci pa veliko denarja nemamo. Ko bi bila pa visoka pravna šola v Ljubljani, potem bi višesolci iz Ljubljane in okolice lahko pri stariših stanovali in jedli in bi svoje študije brez težave dovršili. Pa tudi za druge slovenske dijake bi bila Ljubljana pripravnejša, ker je življenje tam za polovico ceneje mimo Gradea in Dunaja. Ne bo tedaj škodovalo, ako poslanci tudi v tem oziru dregati začnejo. Pravna fakulteta v Ljubljani nam bo dajala dovoljno število slovenskih juristov, in kedar bomo dovolj slovenskih uradnikov imeli, se bo tudi ravnopravnost našega jezika ložej izvesti dala, kajti slovensko uradovanje se največ s tem zavira, ker uradniki našega jezika ali čisto nič ne znajo ali pa v tako pičli meri, da niso zmožni, kaj slovenskega pravilno spisati, kozle med svet pošiljati se pa sramujejo. — Še bolj žalostno je naše ljudsko šolstvo. Obljubljenih slovenskih šol v Trstu in Gorici še vedno ni. Kakošno je šolstvo v Istri in na Koroškem, znano je vsem Slo-

vencem. Po dolgoletnih naporih smo na Koroškem še vedno tam, kjer smo bili pred leti, brez da bi bili kaj posebnega dosegli. Občine so se že naveličale prošnje ukkladati, ker vidijo, da je vse zastoj; čakajo tedaj na ugodnejšo sapo. Slovenskim poslancem smo veliko hvale dolžni, ker so se že tolikrat za nas potegnili; prosimo jih pa še nadaljne pomoči in priprošnje, saj pravi pregovor: »Kdor išče, najde; in kdor trka, se mu odpre«. — Nemška levica ima tudi vezane roke, ker jej volilci žugajo in jo silijo, naj vladi preveč ne streže, ampak naj jej zobe pokaže. Tako se bo morda večkrat priložnost ponudila, da bo vlada živo potrebovala glasove slovenskih poslancev, in takrat bo pravi čas, da se tudi oni oglasijo s svojimi tirjatvami. Izgled Poljakov nam kaže, da se z modrim postopanjem vse doseže.

Kmetijska šola na Grmu.

Ko smo v „Miru“ nektare krati pisali, kako potrebno bi bilo, da bi koroški Slovenci bolj pridno pošiljali svoje sinove v latinske šole, da dobimo zadostno število domačih duhovnikov, uradnikov in drugih študiranih gospodov, ki bi naš jezik in našo domovino z nami vred ljubili in spoštovali ter bili naši voditelji v vseh zadevah, — mislili smo, da vsa naša pisarija ne bo dosti pomagala. V tem smo se pa motili, kajti na svoje veselje zvemo ravnokar, da se je letos lepo število slovenskih dečkov upisalo v prvi latinski razred. Zato imamo upanje, da tudi naša današnja beseda ne bo ostala brez sadu: priporočamo namreč našim premožnejšim gospodarjem, ki imajo sinove med 16. in 20. letom, slovensko kmetijsko šolo na Grmu pri Novem mestu na Dolenjskem. Nam koroškim Slovincem ni treba samo slovenskih gospodov, treba nam je prav živo tudi izobraženih kmetov. Morajo pa biti izobraženi prvič v svojem kmetijskem delu, da poznajo kmetijski napredek novjših časov in da vejo, kako je treba v sedanjih časih gospodariti in kmetovati, da se največ pridela in najložeje izhaja. V kmetijski stroki izšolanih kmetov bomo še bolj potrebovali, ako se res osnujejo kmetijske zadruge, da bomo naše strokovnjake v odbore volili; ako pa teh ne bomo imeli, voljeni bodo v odbore večinoma bogati kmetje, ki so pa

Družbe sv. Cirila in Metoda

redna VIII. velika skupščina dné 26. vel. srpana 1893 v Sežani na Krasu.

(Dalje.)

3. Za tržaške razmere je omenjeno zabavišče res prepotrebno semenišče ljudski šoli, ktere bi pa Slovenci še nobene ne imeli, ako bi se jih ne bila usmilila naša družba, ter jim ustanovila „slovensko ljudsko šolo pri svetem Jakobu v Trstu“. Radi obilice šolsko-obveznih otrok slovenskih morali smo ta zavod razširiti. Po neumorni trudoljubivosti slavnega načelnikstva ondotne moške naše podružnice najela in uravnala se je hiša št. 28 v ulici Giuliani tako, da so se združili vsi naši šolski zavodi pod eno streho, kar se iz pedagogiško-didaktičkih razlogov ni smelo več odlašati: dočim so bili prej posamezni razredi raztreseni po raznih hišah. Pri tem predelavanji sta si stekla osobite zasluge gg. inženêr Živic in trgovec Žitko. Vsem bodi iskrena vodstvena zahvala! — Ker je učila skušnja, da se za I. razred zglašuje nad sto otrok, odprli smo v tem razredu vsoprednico. Dné 25. vel. srpana 1892 je učitelj Fran Delcott iz rodbinskih uzrokov odpovedal službo. Na tej četverorazrednici je bilo torej dopolniti dvojno učiteljsko mesto. Vodstvu se je posrečilo dobiti v kratkem dve izborni učni sili. Z dekretom od 3. kimovca 1892 je bil imenovan učiteljski kandidat Miroslav Pretnar in istega dné tudi kandidatinja Amalija Reichmanova. Te spremembe račilo je c. kr. namestništvo od 18. kimovca 1892, št. 15.643/VII., vzeti v vednost. — Česar je vodstvo od leta 1891. prosilo, to se je

letos doseglo. Naša šola je dobila pravico javnosti v smislu § 72 državnega šolskega zakona od 14. vel. travna 1869, drž. zak. št. 62. Tu hvaležno beležimo naklonjenost visoke vlade do nas. Minister za bogočastje in uk je učiteljici Delkin, uvažujoč njeno prejšnje uspešno delovanje na javnih šolah in sedanje priznal učiteljsko sposobnost za privatne šole — z razpisom od 5. sušca 1892, št. 3240. Vrh tega je pa marljiva učiteljica letos napravila sposobnostni izpit tudi za javne šole. To važno pravico družbini šoli je po naznanilu slavnega „Magistrato Civico Trieste“ od 27. vel. travna 1893, št. 25.785/VI., vsled reskripta c. kr. namestništva od 22. vel. travna 1893, št. 8221/VII., priznalo visoko c. k. ministerstvo za bogočastje in uk z odlokom od 22. mal. travna 1893., št. 7790. C. kr. okrajni šolski nadzornik Iv. Dolinar obiskal je tudi letos družbino šolo ter se v učiteljski konferenciji kaj pohvalno izrazil o napredku in o uzornem redu z naročilom, naj se o tem obvesti tudi družbino vodstvo v Ljubljani. Istotako je tudi prof. dr. Glaser večkrat nadzoroval pouk; v imenu družbe nam je danes prijetna dolžnost obema gg. nadzornikoma izraziti dostojno zahvalo. (Slava jima!) — Kako neogibno potrebna je slovenska šola, razvidite oč. zborovalci, iz števila otrok, ki so se vpisali: I. (a in b) razred 104, II. 81, III. 68, in IV. 65. Skupaj torej 318 učencev in učen. (Čujte!) Šolsko leto se je sklenilo 12. mal. srpana s preskušnjo, ki je navzočno gospodo in roditelje popolno zadovoljila, kakor tudi zbirka ročnih del, ki so jih pod vodstvom svojih učiteljic izvršile šolske učenke.

4. Zabavišče v Rojanu. Tu nam je pripomniti, da sta menjali svoji službi vrtnarici Irma Fabija-

nijeva in Viktorija Kavčičeva. V začetku šolskega leta je slednja prevzela ta otroški vrt, a Fabijani onega v Pevmi, kar je c. kr. namestništvo v Trstu od 25. kimovca 1892, št. 16.091/VII. vzelo na znanje. Vpisalo se je tu do 80 otrok. Z uspehom je zabaviščno vodstvo in načelnikstvo Gretske podružnice povse zadovoljno.

5. Kakor smo lani napovedali, odprli smo vsled svoje prošnje do vis. c. kr. deželnega šolskega sveta od 22. kimovca 1892, št. 1830, novo zabavišče v Greti. Z dekretom 1882 imenovalo je vodstvo za vrtnarico Margareto Podkrajšekovo pod voditeljstvom učitelja voditelja Mih. Kamušiča, ki je tako imel vodstvo vseh ondotnih družbinih zabavišč. Vse to je vis. namestništvo z gori imenovanim odlokom od 18. kimovca 1892 vzelo v vednost.

Za oživotvorjenje in ponovljen obisk tega vrta stekel si je posebno velikih zaslug bivši prvomestnik gretske podružnice Dragotin Martelanec, za kar mu je vodstvo, kakor tudi ondotno načelnikstvo, s posebnim listom izreklo svoje priznanje in toplo zahvalo. Vpisalo se je dece do 54. Tudi z uspehom tega zabaviča je načelnikstvo povse zadovoljno.

6. Gledé zabavišča v Pevmi pri Gorici smo že omenjali, da ga je v preteklem šolskem letu oskrbovala vrtnarica Irma Fabijanijeva, ktera je — vsled poročil — v didaktičnem oziru imela odlične uspehe, boljše nego je pričakovati ali zahtevati v otroškem vrtu. Dece je bilo vpisane do 50.

7. Prevažno postojanko na slovensko-laški meji smo vstvarili s tem, da smo odprli novo zabavišče v Ločniku, za ktero je imenovalo vodstvo z dekretom 4. vinotoka 1892 vrtnarico Marijo Bunec.

navadno nemškutarji in liberalci. Vdrugič pa je kmetom v naših dneh tudi treba splošne omike, da znajo dobro pisati, brati, računati, da se nekoliko zastopijo na politiko in na postave, na občinske in deželne zadeve itd. Takih potrebujemo za župane, občinske tajnike, občinske svetovalce in odbornike, šolske svetovalce itd. Zato je pa tudi kmetu zmirom več šole treba. Najboljše šole za take, ki mislijo kedaj kmetijo prevzeti, so pa kmetijske šole. Za naše slovenske mladenče imamo eno samo kmetijsko šolo, in tista je na Grmu pri Novem mestu. Do dné 20. vinotoka t. l. je še čas, prošnjo uložiti za sprejem, šola se bo začela 3. listopada. Ta šola trpi dve leti; sprejemajo pa se učenci, ki so dovršili ljudsko šolo, v starosti med 16. in 20. letom. Učenci dobijo v šoli stanovanje in jed prav dober kup, namreč za devet rajniš na mesec. Prošnja mora imeti kolek za 50 kr., priložen mora biti krstni list, šolsko spričevalo, potrjilo zdravnika, da je fant zdrav, in potrjilo župnika, da se lepo obnaša. Učenci na tej šoli se ne učijo samo iz bukev, ampak morajo tudi z rokami delati, ker ima šola svoje njive, travnike in vinograde, in tam se jim vse pokaže, kako morajo delati, in ravno tako v hlevu in na sadnem vrtu. Tako se učenci navadijo reda, pridnosti, varčnosti in posebno kmetijskih vednostij. Veselje je gledati, kako pridni so učenci na tej šoli. Veseli jih, da niso zmirom pri bukvah, ampak da z lastnimi rokami smejo pomagati pri delu. Po zimi ali ob deževju se morajo pa toliko bolj pridno iz bukev učiti. „Slovenec“ pripoveduje od nekega učenca, ki je komaj brati znal, ko je v to šolo ustopil. Iz začetka mu je šla trda, pa dobil je zmirom več veselja za uk in v kratkih mesecih je dohitel in še prekosil svoje tovarše. Zdaj že doma gospodari in je zelo priden. Napravil si je sadni vrt in ucepil že tam nad 1000 divjakov, pri sosedih pa še več. Pripredil si je hlev za odpeljavo gnojnice, omislil si je bučele in sam naredil čebelnjak. Živino zna tako umno krmiti, da prihrani pri vsakem centu dvajset funtov krme, in vendar je živina lepša, ko drugodi. Vse stroške in dohodke si natančno zapisuje, da se bo vedel po tem ravnati. Sploh, vse porabi in poskusi, česar se je v šoli naučil. Tako daje vsem sosedom dober zgled pametnega, pridnega in umnega gospodarja. Ob delavnikih dela, kakor hlapec, ob nedeljah pa tiči v bukvah in časnikih, da se še kaj nauči. Tako pridne gospodarje izreja kmetijska šola na Grmu, zato je obžalovanja vredno, da se je kmetovalci tako malo poslužujejo. Kako je ta šola uravnana in česa vse se učenci učijo, to je bilo že enkrat popisano v Mohorjevih bukvah. Na kratko rečeno se učijo obdelovanja njiv, travnikov, vinogradov, vrtov, sadjereje, živinoreje itd. Učijo se pa tudi knjigovodstva in računstva, zraven pa tudi krščanskega nauka in petja. Na Celovški kmetijski šoli se krščanski nauk nič ne uči, najbrž tudi nemajo nobenih verskih vaj; zraven tega je pa šola trdo nemška, če tedaj deček ne zna prav dobro nemško, ne razume, kaj sliši, in se ne bo dosti naučil. Za koroške Slovence je pa tudi petje imenitno, kajti mi si želimo narediti več fantovskih pevskih društev, pa nam primanjkuje pevovodij ali pevskih mojstrov.

Dné 3. vinotoka 1892 je naznanila goriška moška podružnica, da je visoka vlada dovolila odpretje otroškega vrta, kateri se je pričel dné 10. vinotoka 1892 z vpisanimi 38 gojenci. Čč. skupščinarji si komaj mislijo, kako previdno je bilo tu postopati moškemu načelnikstvu naše goriške podružnice, da bi se naša nakana koj v začetku ne preprečila. Ta zavod je zelo važen in potreben radi ondotne slovenske šole. Upati je, da vse napetosti ondotnih laških oziroma polaščenih stanovalcev ponehajo, ko se bodo oni in slovenski roditelji prepričali, da naš namen ni sloveniti inorodnih otrok, nego le svoje otroke ohraniti svojemu narodu. (Tako je!) In pri tej priložnosti moramo zopet slovesno izjaviti, da naši zavodi ne sprejemljejo drugojezične dece. (Istina!)

Tako si upamo biti mi z vsakim narodom dobri sosedje, resnični prijatelji; tega od nas zahteva naša katoliška vera, tako jo umevamo! (Dobro!) (Dalje sledi.)

Smešničar.

Na semnju. Gospodar je pripeljal konja na prodaj. Prišel je kupovalec ter vprašal, ali ima konj kakšno napako. — „Oj, kje pa bi moj konj mogel imeti napako,“ odrezal se je jezno gospodar. — „Ni plašljiv ali bojzljiv?“ vprašal je dalje kupovalec. — „Tega bi še manjkalo. Kako pa bi stal celo noč v štali sam, ko bi bil bojzljiv!“

Gost: „Morem govoriti z Vašim možem?“
Žena: Ne morete; on je sinoči toliko pil na svoje zdravje, da je danes bolán.“

Premožnejšim slovenskim gospodarjem tedaj živo priporočamo, naj pošljejo vsak tistega sina, ki ima gospodar postati, na to šolo, saj trpi samo dve leti. In če bi prav kak deček ne postal gospodar, mu bo ta šola v veliko korist. S spričevalom te šole dobi lahko službo oskrbnika na kaki graščini. Zdaj so graščinski oskrbniki večidel tujci, ker smo se Slovenci za kmetijske šole premalo zmenili. Naj bo v prihodnje drugače!

Dopisi prijateljev.

(Kronin dar!) V korist družbe sv. Cirila in Metoda so darovali: Dva slovenska kmeta iz Žitare vesi 2 kroni. Pri osmini za rajnim g. župnikom J. Pečnikom v Podgorjanah zbrani čč. gg. duhovniki 13 kron; posestnik gostilnice „pri Podlipniku“ v Podgorjanah 2 kroni; gospa Marija Soklič v Celovcu 1 krono; Marija Hobel v Timenici 1 krono. Iz Kotmare vesi: Mat. Prosekar, župan, 2 kroni; Miha Pak 1 krono, Andrej Meglič 1 krono, Val. Jeseno 1 krono, Tomo Koban 1 krono, Filip Lajčaber 1 krono, Janez Štih 1 krono. Neka kmetica v Št. Ruprehtu pri Velikovu 1 krono, Marija Ilavnik v Celovcu 1 krono. Skupaj 29 kron. Lepa hvala vsem darovalcem in darovalkam! Živel! nasledniki!

Iz Št. Janža v Rožni dolini. (Raznoterosti.) Spomin lanske štiristoletnice čudodelne podobe Device Marije v Št. Janžu smo obhajali letos ravno tako slovesno, kakor se je lansko leto obhajala štiristoletnica sama. Veliko častilcev Device Marije je tudi letos na malo Gospojnico privrelo v prijazni Št. Janž, da bi s šentjanskimi prebivalci počastili Devico Marijo. Hiše, mimo katerih je cerkveni sprevod šel, bile so krasno okinčane. Sploh vsak, ki je le mogel, je skrbel zató, da bi se slovesnost kar najsijajneje vršila. Vsi udje Podsinjske požarne brambe so se slovesnosti udeležili, Šent-janžska požarna bramba pa je oskrbela pokanje topičev. Samo načelnik požarne brambe v Svetnej vesi je spoznal za potrebno ta dan napraviti vaje za tamošnjo požarno brambo in sicer ob 9. uri dopoldne, ko se je ravno naša slovesnost začela. Z velikimi črkami so mimogredoči v Svetnej vesi brali na tabli za požarno brambo te-le obvezne besede: „Den 8. September um 9 Uhr Vormittag Uebung.“ Toda udje požarne brambe v Svetni vesi so pametnejši, kot načelnik sam, in zavolj tega so udeležbo pri vaji odrekli, tako da je bila vaja še le ta dan popoldne. Vzrok, zakaj je imela biti vaja ravno ob tem času, v katerem se je začela cerkvena slovesnost v Št. Janžu, sicer vemo, a povemo ga pri drugej, bolj ugodnej priliki. Pametnemu dovolj! — Ni davno, kar so „Freie Stimmen“ prinesle neko poročilo iz spodnjega Roža, v katerem hočejo neko hudodelstvo, ki se je v Št. Janžu zgodilo, poštenemu narodnjaku g. Štihu p. d. Šlemicu na hrbet obesiti, tako da o zdravej pameti tistega, ki je to poročilo pisal, v resnici dvomiti moramo. Kaj pa, ko bi mi kopje obrnili in rekli: „Dokler je g. Štih županoval, v Št. Janžu kaj takega se ni prigodilo, še le zdaj, ko vladajo pristaši in somišljeniki naprednih „Freie Stimmen“, se je kaj takega moglo zgoditi.“ Kaj pa k temu poročajo „Freie Stimmen“? Sicer nam mora vsak pošten človek pritrđiti, da taka stranka, ktera rabi proti svojemu sovražniku taka podla sredstva, nima bodočnosti. Ali menda „Freie Stimmen“ mislijo, da bodo nas Slovence s takimi sredstvi v kozji rog vgnale? Ako res tako mislijo, potem se zelo motijo. Naša stranka, ljuba gospôda, v svojih težnjah na noben način ne preneha boriti se za svoje pravice, naj se proti rabijo še tako nesramna naltolcevanja. Hočete nas poteptati in z vpitjem preplašiti, ali to se vam ne bode posrečilo. Vemo, kaj smo; vemo, kaj hočemo; vemo, kaj pomenimo, kaj veljamo. Ne pustimo se od vas komandirati; komandirajte tiste, kateri vam morajo biti hvaležni za vse, kar imajo. Nič nismo vam dolžni. Kar imamo, to vse smo si pridobili s svojimi žulji. Zasmehujte nas, zasramujte nas, vpijte, kakor in kolikor hočete. S tem le sami sebe smešite; s tem postajate smešni v očeh vsakega pametnega človeka; v očeh vsakega, ki zna biti pravičen tudi proti temu, s katerim se ne strinja. Nas je sicer malo, ali tako lahko se vendar ne vdamo. Imamo pogum, imamo ponos, imamo vstrajnost in — pošteni smo skoz in skoz. — V ravno tistem poročilu „Freie Stimmen“ omenjajo, da je Št. Janž „Hauptort der slovenischen Agitation“. No, Št. Janž zdaj še ni „Hauptort der slovenischen Agitation“, ali upamo, da kmalu bode. Smo že na delu! To omenjamo zavolj tega, da bi se „Freie Stimmen“ preveč ne ustrašile, kedar Št. Janž v resnici postane „glavno središče slovenske agitacije“ v Rožni dolini.

Iz Želinj. Dné 15. t. m. sem dobil nasledno dopisnico, brez podpisa, s poštnim pečatom „Völkermarkt, 14./4.“: „Na gospoda Ražun, in Želini, Trixen. — Ali boš zmerum riguvilu na kancelnu čres naše soside liberalce, tako bomo mi prišli, od tebe postauleni clerekalci z bikouci kopf waschen. Oznanui besedo Kristusovo pa ne politiko.“ In v čem sem se pregrešil? V praznik Marijinega rojstva sem omenil kot znamenje razširjajoče se ne-

vere tudi nesramne pisarije lista „Freie Stimmen“ o sv. rožnem vencu. A to, gospodine hauptman „z bikouci“ oborožene garde, Vam ne ugaja! Obžalujem — a ne morem pomagati, ker „od mene postauleni klerikalci“ v orožji a la „bikovec“ nikakor niso izurjeni; tako daleč so Vam zastostali v olik, gospod „sosed liberalcev“! — Da, olika! kam pa si zbežala tisti čas, ko se je pisala ova dopisnica? — Sicer pa sem dopisunu hvaležen za njegovo odkritosrčnost. Samo gledè zadnjega stavka naj se on, ki bi tako rad druge učil Kristusovega nauka, spomni, če je tega sploh zmožen, besed Kristusovih pri sv. ev. Matevžu VII. 15.: „Varujte se lažnjivih prerokov, ki prihajajo k Vam v ovčjih oblačilih, znotraj pa so zgrabljivi volkovi“ — in onih pri sv. ev. Janezu X. 11.: „Dobri pastir dá svoje življenje za svoje ovce; najemnik pa, . . vidi volka priti in popusti ovce in beži; in volk popade in razpodi ovce.“ — Me-li umete, g. hauptman, ali če Vam je ljubše, g. general? Odložite za par trenutkov bikovski „komandoštáb“, in spoznali bodeste svojo veliko (?) modrost in — občudovanja vredno oliko! Na Želinjah, dné 20. kimovca 1893.

Mat. Ražun, provizor.

Iz Pliberka. Izlazim iz dolgočasnega mesteca, da si ogrejem v jesenskem solncu stare svoje kosti in si utrdim v svežem zraku oslabele čutnice, gledam po polju okoli in vidim, kako vse prezgodaj naši kmetovalci še zeleni turkinji (koruzi) vrhe porazujejo. Ugibam, je li to prav ali ne? Utopljenemu v gospodarske misli mi pride v roke „Kmetovalec“, izvrsten kranjski gospodarski list. V tem listu najdem na 101. strani črno na belo: „Navada, koruzi nad storžem odrezati vrh, z namenom, da bi pospešili zoritev, je napačna, ker se ne doseže le nikak uspeh, marveč se pridelku škoduje na kakavosti in na količnosti. Škoda, ki se naredi s takim zorenjem za silo, je tem večja, kolikor prej se vrhi porežejo. Edino dopuščeno sredstvo za kraje, koder bi utegnili slana ovirati zoritev, je, da se storžem razgane in doli zavije vrhno listje. Vsled tega se storži hitreje posuše, zrnje pa se hitreje strdi. Pa tudi to delo se sme zvršiti k večjemu 14 dni pred žetvijo.“ Zapomnite si to, ljubi moji Abderiti! in naročite se v obilnem številu na „Kmetovalca“ v Ljubljani, Salendrove ulice št. 3.

Iz Pomjan. (Ponižna prošnja.) Upal sem, da bom mogel letos poročati o izvanredno dobri vinski letini. Če prav nam je na južni in zapadni strani pokončala trtna uš vinograde (in se bodo še le sedaj začele saditi amerikanske trte, ker do sedaj gospodarivša lahonska stranka ni imela niti volje niti znanja pomagati kmetu) kazala je letos trta po vsi prostrani županiji jako dobro in obetala obilno poplačati trud, ki ga imamo ž njo. Sinoči pa je prišla od morja sem huda ura in pobila na pol ure na široko in dve uri na dolgo vse, kar je bilo zunaj. Le nekteri posestniki potrgali so belo grozdje pred to silo, črno pa je bilo še vse na trtah. Posebno hudo prizadeti ste vasi Koštabone in Labor. V Laborju letos ne bode trgatve. Gorjé, ti ubogi kmet gorjé. Pa tudi drugod v Šmarji, v Gažonu, v Borštu in v Pomjanu vsipala se je toča, toda pobila je le kakih 10% vsega vinskega pridelka. Danes pa imamo najlepše vreme. Čisto nebo in solnce vroče. Žalosten pa je pogled na vrte in vinograde. Drevesa in trte brez zelenega lišpa, pod njimi pa listje in jagode nastlane. Bog se usmili. Vas je tiha. Moški in ženske, otroci in starci odšli so v vinograde, klečé pobirajo jagode po tleh, iz očij pa jim padajo solze na tužna tla. Ubogi kmet! Suša vzela mu je koruzo, fižol, zelje in krompir. Edina nada ostala mu je lepo obložena vinska trta, pa ena ura uničila mu je up. Sami pobiti obrazi. Če se srečata dva prijatelja, pogledata se solznih očij, pa molčé mimo! Ubogi kmet! Zadolžen do grla (kakor jih je čez polovico), hiša polna lačne dece, pa brez pomoči; ne ve se kam obrniti, ne ve kako preživeti sebe in svoje. Odprite svoje roke, človekoljubi, in pomagajte mu. Za vsak dar vam bodo hvaležni in Bog vam poplača. Radovoljne darove pobira uredništvo „Edinosti“ v Trstu.

Belič l. r., župan. Iv. Veškovo l. r., obč. svetnik.

Matija Peruša l. r., obč. odbornik.

Iz Istre. (Národna društva. — Razno.) Na obalih adrijskega morja živi národ, siromašen ali pošten, národ hrvatsko-slovenski. A ta národ, je národ-trpin; nad-nj so se oborožili oholi tujci, pravi dušmanini, da bi ga raznárodili, vzeli mu slavno ime, ter mu vrinili tuje, neprijateljsko ime! Kar delajo v starodavnem Korotanu zagrizeni nemčurji, to počenjajo pri nas lahoni, ki bi radi spravili v svojo pest vse bregove adrijskega morja. Že so mislili ti ljudje, da se jim posreči to gnusno delo; a varali so se v svojem računu. Uresničil se je pri nas stari pregovor, da svoj svojega nikoli zapustiti neče. Vrli narodnjaki priskrbeli so nam namreč tri prepotrebna društva: Slovansko posojilnico v Pulju, istersko vinarsko zadrugo in društvo sv. Cirila in Metoda. Srčno pozdravljamo ta društva,

ker vemo, da nam bodo pomagala v moralnem (nравstvenem) in materijalnem (gmotnem) oziru. — „Slovanska posojilnica“ v Pulji dela jako blagotno, da niso pred leti in je pomagala že premnogim kmetom, da niso prišli v škriplje lahonskim bogatašem. „Isterska vinarska zadruga“ začela je letos delovati in njeno delovanje bode posebno važno za naše kmete, ki se jako mnogo pečajo z vinorejo. Ker se pa revni kmet ne more pečati z veliko kupčijo, da bi svoje blago prodajal v daljne kraje, moral je doslej svoje vino prodajati večinoma laškimi kupovalcem in trgovcem, ki so pa vino jako slabo plačevali, da se kmetom premnogokrat niti delo ni splačalo. Mnogo škode so radi tega trpeli, mnogi celo prišli na nič, ker so morali svoje pridelke pod ceno prodajati. To pa hoče zabraniti novo vinarsko društvo, ki bode šlo na roke našim kmetom pri prodaji vina. Priporočamo to vrlo društvo tudi slovenskim domoljubom, da se ozirajo kolikor mogoče na-nj, ko kupujejo vina. „Društvo sv. Cirila in Metoda za Istro“ ima isti namen, kakor slovenska družba sv. Cirila in Metoda. Namen društvu je namreč: podpirati hrvatsko ali slovensko šolstvo na katoliško-národnem temelju. Na tem temelju hoče društvo pomoči naši deci, da se v šoli kaj nauči, da ne bode ostala vedno nevedna in slepa pri zdravih očesih, ktere nam je Bog dal. Mnogo dela ima to novo društvo, ako nočemo, da nam nesrečna lahonska „Lega Nazionale“, (ki ima iste lepe (??) namene, kakor nemčurski „schulverein“), ne pokvari naše nedolžne mladine. Rodoljubi se za to društvo jako zanimajo ter za-nj pridno nabirajo darov. Slava jim, a mlademu društvu krepka rast in Božji blagoslov! — Vinska trgatav, ki se je minule tedne vršila, bode v nekterih krajih prav obilna, v drugih vsaj srednja, posebno tam, kjer ni trtna uš uničila vinogradov. — Dne 27. kimovca je dospel v sloveče zdravilišče Opatija srbski kralj Aleksander I. s svojim očetom Milanom.

**Slovenci in Slovenke! Darujmo
prvo krono, ki nam v roke pride,
družbi sv. Cirila in Metoda!**

Glasovi nasprotnikov.

Šulferajnovci v Velikovcu.

Ko se je zvedelo, da misli družba sv. Cirila in Metoda v Velikovcu ustanoviti slovensko šolo, obšel je naše nemškutarje in liberalce tak strah, kakor če bi se Turki bližali naši deželi. Liberalni listi so začeli bobnati in na pomoč klicati. Tuh-tali so, kaj bi bilo storiti. Beljaški list si je prvi zmisllil, da bi bilo dobro, v Velikovcu napraviti kako nemško slavnost, pri kateri priložnosti bi se zamogli Velikovčani prav podnetiti in nahujskati zoper Slovence in slovensko šolo. Zmenili so se potem, da napravijo šulferajnovci v Velikovcu svoj „ortsgruppentag“, to je shod koroških podružnic nemškega šulferajna. Tako so tudi storili in nobeden jim ni branil, hoditi po slovenski zemlji, ker so Slovenci mirni ljudje in nemajo takega straha pred nemškimi izletniki, kakor koroški nemškutarji pred Ljubljanskimi sokolci. Dne 24. kimovca se je Velikovec praznično oblekel, in vse je bilo na nogah, da častno sprejme svoje drage nemške brate, ki so prišli na pomoč zoper tri grozne zmaje, namreč tri uboge šolske sestre, slabe ženske v nunski obleki, ki pa še le prihodnje leto pridejo, torej nevarnost pred njimi še ni tako strašna. Velikovški župan in svečar Zechner, ki svoje sveče sicer tudi slovenskim duhovnikom in slovenskim cerkvam rad prodaja, je goste pozdravil. Njemu je odgovoril dr. Jož. Luggin iz Celovca in čivkal je staro pesem o „koroškem miru“, kateri se zamore po njegovih mislih le s tem ohraniti, da so vse šole nemške. Naša kratka pamet pa ne seže do tega spoznanja, da so le tiste dežele mirne, kjer so šole vse v enem jeziku. Na Kranjskem tudi Slovenci in Kočevarji mirno skupaj živijo, čeravno imajo Slovenci slovenske, Kočevarji pa nemške šole. Tudi na Koroškem imamo zdaj slovenske šole v Št. Jakobu, pri Jezeru, v Šmihehu in v Globasnici, in vendar še ni bilo slišati, da bi bil zavolj teh šol kak nemir ali pretep nastal. Naši slovenski šolarji so namreč tako krotki ljudje, da jih kaka stara baba z metlo dvajset v beg zapodi, zato so liberalci neumni, če se zavolj teh šolarjev za svojo kožo tresejo. Dr. Luggin je tudi rekel, da šulferajn ne napada drugih narodov, ampak samo Nemce brani. To je pa predrzna laž. Pojdimo pogledat samo na spodnje Štajersko: tam so šulferajnske šole natlačene s slovenskimi otroci, ktere hočejo ponemčiti, tedaj Slovencem vzeti. — Neki

Pinterič iz Velikovca, ki je shodu predsedoval, govoril je o „tujih hujskačih“. Govorila sta tudi dr. Steinwender in neki vodja Jahne iz Celovca, opominjala Nemce k edinosti in obžalovala, da južni Nemci tako slabo podpirajo nemški šulferajn. Pametni Nemci pač sprevidijo, da je šulferajn nepotreben, ker za nemške šole že vlada dovolj skrbi, torej obračajo svoj denar za bolj koristne in potrebne reči. Dr. Luggin je še vdrugič govoril in svetoval, naj se pridno skrbi za naraščaj domačih učiteljev, da ne bo treba jemati na posodo kranjskih in spodnještajerskih učiteljev. Ti poslednji so mu menda premalo liberalni in premalo nemškutarji. Tožil je tudi, da nemško-liberalni učitelji pri slovenskem ljudstvu niso priljubljeni, pozabil je pa dostaviti, zakaj da niso priljubljeni. Mi to dobro vemo in tudi naši bralci to vedó, zato ni treba o tem dalje govoriti. S kratka le to rečemo: naše ljudstvo si želi verskih in slovenskih šol ter krščanskih učiteljev, ki bi z duhovniki v miru živeli, v politiko se ne utikali, otroke pa po krščansko izrejali in jim dobre zglede krščanskega življenja dajali.

Tako se je tedaj ta „ortsgruppentag“ dovršil brez vsake druge nesreče, in udeleženci so se zadovoljni vrnili vsak na svoj dom. Ako pa mislijo, da so s tem shodom kdo vé kaj dosegli, se močno motijo. Velikovčane itak že imajo po večini na svoji strani, slovenski okoličani pa se za ta shod še zmenili niso; oni so ukljub vsem naskokom dne 27. kimovca t. l. ustanovili svojo podružnico sv. Cirila in Metoda, svoje otroke pa bodo pošiljali v slovensko šolo in že komaj čakajo, da se tista odpre, kajti stariši bodo svoje otroke prav radi v izrejo izročili pobožnim nunam, ki bodo otrokom ne samo v glavo, ampak tudi v srce cepile lepe nauke.

Politični pregled.

Državni poslanci so spet zbrani, in vsi avstrijski národi gledajo na Dunaj, kaj se bo tam za nje dobrega ali slabega sklenilo. Nobena stranka ne vé, pri čem da je, in kako se bodo stvari v prihodnje zasukale. Nemška levica ne vé, ali bi se vlade oklenila, ali bi jej nasprotovala. Vsekako ima ona ugoden položaj, ker je vlada več ali menj od njene dobre volje odvisna, levičarji si bodo pa vsako glasovanje dobro plačati dali. Tako moramo vsi trpeti zavoljo Mladočehov, ki se nočejo sprijazniti s strankami nekdanje desničarske večine. Najugodnejši položaj imajo še Poljaki, kajti vlada jih potrebuje za vse svoje predloge, toraj jim mora tudi zmirom kako prijaznost skazati. — General Kriehammer je imenovan za vojaškega ministra. — Znani levičarski poslanec Süss je imel nedavno znamenit govor, v katerem je povdarjal, da liberalci ne morejo glasovati za občno volilno pravico, ker bi s tem sami svoj grob skopali. S tem je pač sam priznal, da liberalci med ljudstvom niso priljubljeni. — Ko so bili svitli cesar nedavno na Tirolskem, so se jim predstavili zastopniki laških Tirolcev ter odkritosrčno izrekli svojo staro željo, naj bi se južna (laška) Tirolska odtrgala od severne (nemške) ter uredila kot samostojna dežela. Cesar so rekli, da bodo o stvari premišljevali, da so jim pa vsekako laški Tirolci ravno tako pri srcu, kakor drugi národi. Laški Tirolci so v svojih prošnjah stanovitni, zato utegnejo enkrat vendar doseči svoj namen. To bo ugodno tudi za Slovence, kajti potem imajo tudi slovenski Štajerci upanje, da se ločijo od Gradca in dobijo svoj lastni deželni zastop. — Na Dunaju so zaprli 14 anarhistov, pri katerih so našli mnogo razstrelivnega orožja. Prekucuhi so zmirom predrznejši; kam jadramo? — Nemški cesar je imenoval nadvojvodo našega maršala Albrehta za pruskega vojnega maršala. To je sicer le častno ime, pa kaže, da se hoče Nemčija vedno tesneje okleniti Avstrije, ker jo potrebuje.

Gospodarske stvari.

Kmetijske zadrug. Konservativni poslanci v državnem zboru že dolgo zahtevajo, da se osnujejo kmetijske zadrug. Te zadrug bi imele namen na vse načine pospeševati kmetijstvo, napravljati raznovrstne kmetijske stroje, skrbeti kmetom za ceneje posojila, posredovati pri prodaji kmetijskih pridelkov, da celo zavarovanje proti ognju in toči vzeti v svoje roke. Po zahtevi konservativcev bi moral vsak kmet pristopiti k taki zadrugi. Poljedelski minister grof Falkenhayn je še pred dvema letoma obljubil zbornici poslancev, da predloži načrt zakona o tacih zadrugah.

To se pa dosežaj še ni zgodilo. Proti takim zadrugam so zlasti nemški liberalci, kakor je ta stranka navadno proti vsemu, kar bi koristilo kmetu. Posebno so liberalci proti temu, da bi vsak kmet moral pristopiti k taki zadrugi. To bi po njih mnenju ne bilo liberalno, ker bi omejevalo svobodo

posamičnika. Seveda v resnici pa imajo nemški liberalci vse nekaj drugega pred očmi. Ta stranka podpira pred vsem kapitaliste in skrbi, da ti lahko izžemajo kmete in druge stanove, kar delajo povsod zlasti pa v Galiciji. Denar posojujejo na visoke obresti in tako bogaté in kmeta tirajo naravnost v pogubo. Zadrug, ako bi ne bil pristop k njim obvezen, bi ne mogle dosti pomagati kmetu, da bi dobil ceneje posojilo. K zadrugam, ki imajo nakupovati stroje in pospešiti kmetijstvo, bi pač pristopili bogati kmetje v zadrug, ki bi imele skrbeti, da kmetje dobé ceneje posojila, da zlasti konvertujejo sedanje dolgove, bi pa bogati kmetje ne pristopali, ker posojil sami ne potrebujejo, poroštvo bi jih pa vendar le zadelo.

Kakor se vidi, so liberalci dosegli vsaj za zdaj svoj namen. Vlada je, kakor se kaže, opustila svojo misel na osnovo obveznih zadrug. Za to pa tudi zbornici dotičnega zakona kmalu ne predloži. Pač pa vlada misli delati na to, da se osnujejo prostovoljne zadrug. Dolenje-avstrijski namestnik grof Kielmannseg, je že naročil okrajnim glavarstvom, da naj po svoji moči pospešujejo snovanje prostovoljnih zadrug po kmetih.

Pričakovati je, da bi tudi drugi deželni načelniki posnemali dolenje-avstrijskega namestnika, vsaj so pač vsi dobili potrebno navodilo od vlade. Če tudi snovanje prostovoljnih zadrug povsem ne dosega svojega namena, ali vendar je tudi ž njimi kmetom nekoliko pomagano, zlasti bodo pripomogle, da se med njimi oživi oni zadržni duh, ki je potreben, če se hoče kmetijski stan obdržati in razvijati o sedanjih težavnih časih. Posebno bi se dalo pri Slovencih veliko storiti v tem oziru. Naš národ ima precej smisla za take naprave, kar kaže že lep napredek naših posojilnic. V tem oziru smo Slovenci pred Nemci, če tudi se poslednji radi ponašajo s svojo veliko kulturo.

Po mnenju dolenje-avstrijskega namestnika naj bi se osnovalo v vsaki občini eno kmetijsko društvo, ktero bi potem pospeševalo snovanje zadrug. Po naših razmerah bi bilo pa najbolje, da se povsod osnujejo podružnice kmetijske družbe, ktere bi pospeševale snovanje zadrug. Po Slovenskem se poslednji čas jako pridno snujejo take podružnice, in so že tudi mnogo storile za kmetijstvo. Kmetijska družba sama na vso moč dela na to, da se snujejo take podružnice. Sploh moramo reči, da je poslednje desetletje zlasti na Kranjskem v tem oziru nastalo neko novo življenje. Kmetijska družba je razvila tako delovanje, kakor skoro nobena druga v Avstriji. Še več bode pa lahko storila, ako jo bodo močno podpirali vladni organi.

Veseli nas torej, da se je vlada jela bolj zanimati za kmetijski stan in misli pospeševati snovanje zadrug. Dolžnost kmetovalcev še bolj pa zastopnikov narodovih v raznih zastopih je pa skrbeti za to, da se zadrug vedno lepše razvijajo in se jim širi delokrog, da s časom združijo ves naš kmetijski stan. Dvomimo pa tudi ne, da bodo naši državni in deželni poslanci sili, da te zadrug postanejo obvezne.

Tudi bode treba gledati, da kmetijske zadrug ne bodo osamljene delovale, temveč, da se bodo med njimi napravile kake zveze. Skušnja nas uči, koliko z večjim vspehom delajo naše posojilnice, odkar se je osnovala zveza slovenskih posojilnic. Posebno ni misliti, da bi se zavarovanja mogla lotiti ena sama zadruga, pač bi bilo to mogoče, če se jih več združi v zvezo in si v ta namen pridobi spretnih močij. Če se ne osnujejo deželne zavarovalnice, bode vsekako treba gledati, da si zadržnim potom vredimo zavarovanja. Pa tudi družih večjih stvari se zadrug drugače ne bodo mogle lotiti, kakor da stopijo v zvezo. „Novice.“

Novičar.

Na Koroškem. V nedeljo dne 22. vinotoka napravi naše vrlo katoliško-politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem javen shod v gostilnici pri „Dürnwirthu“ v Št. Jakobu blizu Št. Petra pri Velikovcu (glej vabilo na prvi strani), in osem dnij pozneje, t. j. v nedeljo dne 29. vinotoka, vršil se bode javen shod gorenjega društva v hiši znanega rodoljuba Valentina Gross-a p. d. Krošel-ja v Štriholčah v Važenberški občini. Natančneje prihodnjič. — Pri Kotljah je strela ubila majerja Jakoba Vošnjaka. — V Pečah pri Podkloštru je strela užgala skedenj posestnice Neže Gagl. — Pogorel je Krieger v Pažrijah pri Brdu. — Koroške srednje šole štejejo letos učencev: gimnazija v Celovcu 447, realka v Celovcu 240, gimnazija v Beljaku 196, spodnja gimnazija v Št. Pavlu 182, učiteljska pripravnica v Celovcu 180. — Nova cesta se bo zidala na desnem bregu Vrbskega jezera od Štozirja do Vrbe. Dolga bo tri kilometre ter stala 21.000 gld. — V Hraščah pri Beljaku sta pogorela Pavlič in Tratnik. Vsega je zgorelo sedem poslopij. — V Beljaku se nahaja izgubljeno, morebiti ukradeno cerkveno ban-

dero. Kdor jo pogreša, naj se obrne takoj do predstojništva župnijskega urada romarske cerkve na Peravi pri Beljaku.

Na Kranjskem. Na ukaz kupčijskega ministertva se bo merila železnica iz Kranja v Tržič. — Naliv in povodenj so imeli v Kamniku. — V Naklem so umrli župnik Rome. — Železnica iz Ljubljane v Kočevje se je slovesno odprla. — Sv. misijon so imeli v Št. Jerneju in na Gori pri Sodrži. — Lahko in kratko latinsko mašo je izdal Ign. Hladnik in se dobi pri J. Kraju v Novem mestu po 50 kr. Maša ta je zložena tako po domače, da se jo tudi pevke po posluhu lahko naučijo; zato jo vsem cerkvenim zborom prav toplo priporočamo.

Na Štajerskem. Na Celjske latinske šole, kjer je večina učencev slovenskih, prišlo je letos sedem novih profesorjev, pa nobeden ne zna besedice slovenske. — Oblaki so se vtrgali nad Vranskim ter napravili hud naliv; škoda na polju je velika; odneslo je tudi več mostov. — Huda ploha se je vtila tudi nad Konjice. — Slovensk otroški vrt je hotela v Mariboru ustanoviti družba sv. Cirila in Metoda. Mestni šolski svet pa tega ne dovoli. Zdaj pojde pravda na više oblasti. — Občni zbor zveze slovenskih posojilnic bo v Celju dne 26. vinotoka t. l.

Na Primorskem. V Trstu se je umoril neki uradnik, ki je zapustil 200.000 gld. v dobrotelne namene. — Velik naliv so imeli po več krajih na Goriškem.

Po drugih deželah. Svitli cesar so se nedavno mudili na Tirolskem, kjer se je odkril spomenik tirolskega junaka Andreja Hoferja, tudi se je odprlo novo deželno strelišče, in cesar so si ogledali tudi deželno razstavo. Cesar so bili od zvestih Tirolcev povsod navdušeno pozdravljeni. Pred svojim odhodom so cesar tirolskim revežem podarili 4000 gld. — Črnogorski knez je ustanovil na Cetinju javno knjižnico, jej podaril mnogo knjig in 1000 gld. v denarjih. — Potopila se je ruska vojna ladja „Rusalka“ in na njej 160 mornarjev. — V Kolumbiji v južni Ameriki so našli zlato žilo. — V Mostaru (Hercegovina) dobijo latinske šole. — Visoke šole hočejo ustanoviti na otoku Island. — Srbski kralj je došel z očetom Milanom v Opatijo. — Roparskega glavarja Nikoliča so v Slavoniji vjeli. — Č. g. Fr. Požek, rojen Slovenec iz Metlike, je bil v Št. Pavlu v Ameriki posvečen v duhovnika.

Raznoterosti.

Kako dolgo živijo ptice? Kakor učenjaki trdijo, izmed vseh ptic najdelj živi labód; živi namreč večasih tudi 500 let. Knauer pripoveduje, da je videl mnogo sokolov, izmed katerih je bil eden 162 let star; morski orel živi 104 leta. Papige in krokerji živijo 100 let; kukavice več kot 32 let, sraka 20—25, fazani 15, golobi 10 let. Slavček živi najdelj 10 let, kos 15, kanarček 12—15 let.

Človeško telo. Evo nekoliko zanimljivih podatkov o človeškem telesu! — Človeško telo ima v sebi 150 kostij in 500 mišic; kri pri odraslem človeku vaga 15 kilogramov; srce vtriplje v minuti 70 krat, torej v eni uri 4200 krat. Pljuča imajo v sebi v pravilnem stanju človeka 5 litrov zraka; dahnemo vsako uro 1200 krat in k temu potrebujemo 300 litrov zraka.

Nekaj statističnih podatkov o strelji. Neki strokovnjak Henri de Parville je objavil v nekem francoskem listu članek, v katerem trdi, da se v zadnjih letih udari strele množijo. V Belgiji so opazili, da so se v mestih, kjer je veliko tovarnen, udari strele jako pomnožili, zato ker dim strela na se vleče. S tem se strinjajo tudi angleški in francoski strokovnjaki. Tako na Saksonskem je v l. 1857—1861 strela udarila 107 krat; v l. 1867 do 1870 pa 161 krat; v l. 1883—1884 je udarilo 318 krat in l. 1889 že 621 krat. Henri Parville h koncu svojega članka omenja, da strela zgublja svojo moč v tistih krajih, kjer je veliko telegrafskih in telefonskih naprav. Drogi in žice bojda strela cepijo in tako oslabujejo.

Duhovniške zadeve v Krškej škofiji.

Č. g. Hafner Lud. je dobil faro Št. Rupert pri Beljaku. Č. g. Podgore Val. je nameščen kot učiteljski vodja v Marijanišču. Č. g. Sedlaček Jož., provizor v Lipalivesi, je premeščen na Pölling in dosedanji ondotni oskrbnik č. g. Urbanek M. v Lipaljoves.

Družba sv. Mohorja.

Okoli srede tega meseca bomo mogli začeti letošnje družbine knjige razpošiljati in sicer po tile vrsti: Najprej dobi knjige krška škofija, potem sledijo razni kraji, lavantinska, goriška, videmska, tržaška, zagrebška, senjska, poreška, sekovska,

somboteljska in h koncu ljubljanska škofija, ki je bila lansko leto prva na vrsti. Cela obširna razpošiljatev bode trajala nad 8 tednov; častite ude ljubljanske škofije zaradi tega prosimo, naj blagovolijo letos malo potrpeti. — Vse č. g. poverjenike prijazno prosimo, naj blage volje hitro pošljejo po knjige na dotični kolodvor, ko dobijo „aviso“ od železniške postaje, da nam od teh ne bodo dohajale mnogobrojne pritožbe in sitna vprašanja, ki nam provzročujejo le mnogo dela in nepotrebnih pisarij. — Pri tej priliki prosimo uljudno tudi vse one čast. gospode poverjenike, ki prejemaajo knjige v tiskarnici družbe sv. Mohorja v Celovcu, da blagovolijo po tiste od 15. t. m. naprej takoj poslati, da nam zavoji pridejo prej ko mogoče s pota ter nam ne zastavljajo pri razpošiljanji knjig vsestransko potrebnega prostora.

Odbor.

Za grobni spomenik rajnega prečast. gosp. dekana Valent. Lesjaka so darovali sledeči častiti gospodje:

Mil. g. prošt Lovrene Serajnik v Tinjah	7 gld.
Angerer Henrik, dekan v Št. Lenartu	2 "
Thalhammer Dominik, dekan v Sovodju	2 "
Ineko Šimon, dekan v Žabnicah	3 "
Neimenovan iz Perave	2 "
Pečnik Janez, župnik	1 "
Fara in g. Fritz Jožef, župnik v Dvoru	10 "
Šavbah Franc, dekan	2 "
Primožič Valentin, župnik v Škofičah	2 "
Zablatnik Janez, župnik v Št. Ilju	2 "
Matevžič Valentin, župnik	2 "
Oblak Anton, župnik	1 "
Godec Janez, župnik	2 "
Kolarič France, župnik	2 "
Virnik Franc, župnik	1 "
Gabron Anton, župnik	1 "
Aplen Andrej, župnik	5 "
Grm Matevž, kaplan	1 "
Matevžič Primož, kaplan	1 "

Vkup 49 gld.

Ta tu izkazana svôta zadostuje za napravo spomenika, ki se bode ranjkemu v kratkem postavil, ter se udano podpisani vsem darovateljem in dobrotnikom tem potom za blago naklonjenost in dobrodušno podporo presrečno zahvaljujem. Bog plati!

V Št. Jabobu v Rožu, dne 30. kimovca 1893. Andrej Aplen, župnik.

Vabilo.

Hranilno in posojilno društvo v Celovcu bo imelo

izvanredni občni zbor

v četrtek, 19. vinotoka 1893 ob 1/2.11. uri zjutraj v svoji pisarni, Pernhartove ulice, s sledečim sporedom:

1. Volitev novega odbornika.
2. Volitev novega nadzorništva.

K obilni udeležbi vabi vse zadružnike
načelnništvo.

Loterijske srečke od 30. kimovca

Line 12 88 16 39 79

Trst 66 16 22 76 35

Tržne cene v Celovcu.

Ime blaga	na birne		na hektolitre	
	gld.	kr.	gld.	kr.
pšenica	5	—	6	30
rž	4	10	5	15
ječmen	3	70	4	60
oves	2	30	2	85
hejda	5	—	6	25
turšica (sirk)	4	20	5	25
pšeno	6	40	8	—
fižol	—	—	—	—
repica (krompir)	—	70	1	10
deteljno seme	—	—	—	—
grah	—	—	—	—

Sladko seno je po 2 gld. 90 kr. do 3 gld. 60 kr., kisló 2 gld. 60 kr. do 3 gld. 10 kr., slama po 2 gld. — kr meterski cent (100 kil). Frišen špeh je po 70 do 75 kr. kila, maslo in puter po 95 do 105 kr. — Pitane vole plačujejo mesarji po 30 do 33 gld. stari cent.

Janez Tschernitz,

trgovec v Celovcu, Dunajske ulice, priporoča za zimo hlapcem in pastirjem

kranjsko sukno

(loden) in ševiot, meter po 1 gld. 20 kr., 1 gld. 30 kr. in 1 gld. 40 kr.

Oglas.

C. kr. okrajno sodišče v Velikovecu razglašá: Na prošnjo Antonije Raunig po g. dr. Kulterer-ju dovolila se je prostovoljna, sodbena dražba kmetije vl. št. 89 kat. obč. Griffnerthal, po domačem „Olšnič“ v Starivesi blizu Grebinja in se bo oddalo to-le posestvo brez pritkline le za ali nad izklicno ceno 2000 gld. avstr. velj.

Dan za to dražbo je določen na

12. vinotoka (oktobra) 1893

od 10.—11. ure predpoldne na lici mesta v Stari vesi.

Dražbeni pogoji in drugi pripomočki ležé onim, kateri se hočejo udeležiti te dražbe, v tusodni pisarni na ogled.

C. kr. okrajno sodišče v Velikovecu dne 22. kimovca 1893.

C. kr. okrajni sodnik:
Viktor Pramberger.

Trgovskega pomočnika,

ki je služil do sedaj na deželi in je izurjen prodajalec, iščem za mojo trgovino z mešaním blagom. Znati mora slovenski in nemški ter mora biti zmogel oskrbovati potrebne pisarije. Več se izve pri podpisane mu.

Miha Keržic,

trgovec na Zilici blizu Podkloštra. (Arnoldstein.)

Brinjevec!

Podpisani priporoča slavnemu občinstvu: pravi **natorni brinjevec** liter po 1 gld. 20 kr.; **stara slivovka** liter po 1 gld.; **fini namizni med** v plehastih škatljah po 5 kil franko 3 gld. 50 kr. Nadalje priporoča **fino dolensko vino** liter po 24 in 26 kr.; **isterski teran** liter po 23 kr.; **hrvatsko belo vino** liter po 23 kr. od 56 litrov naprej.

Egidij Jeglič,

trgovec in čebelar v Selu, pošta Lesce-Bled na Kranjskem.

Kmetija na prodaj.

Na prodaj je Grabelnikova kmetija, ki ima mlin na tri pare kamnov, stope, žago, kovačnico, 6 birnov posetje, lepe travnike, pašnik in precej lesa. Vsega zemljišča je nad 19 oralov. Cenjena je na 3200 gld. Več pové Pongrac Krt v Grabnu, pošta Dobrla ves (Eberndorf).

Garantirano pristen brinjevec

prodaja **Anton de Gleria**, trgovec v Logatcu, v zavojih po 3 litre za 4 gld. 50 kr. proti poštnemu povzetju. Na debelo se daje še boljši kup.

Služba orglarja in mežnarja

se razpisuje pri župnijski cerkvi sv. Marjete na Muti do dne 1. grudna. Prosto, lepo stanovanje; dohodki obojne službe v denarji znašajo okoli 230 goldinarjev. Tudi zemljišča je nad 3 orale. Spretnost v orgljanju se tirja; seveda imajo cecilijanci prednost. Služba se nastopi s 1. prosincem 1894. **Cerkveno predstojništvo na Muti na Štajerskem.**

Luka Zufer,

mizarski mojster v Celovcu

priporoča svoje **lastne izdelke**, politirano in lakirano hišno opravo itd. Blago se dobi dober kup, ker je zaloga že prevelika. Delavnica in prodajalnica je na Vetrinjski cesti št. 8.

Lekarna Trnkóczy-ja

zraven rotovža v Ljubljani

prodaja in vsak dan s prvo pošto razpošilja

Marijacejske kap-

ljice za želodec

zdravno preverjeno in znano zdravilo s čvrstnim in krepilnim uplivom pri motenem prebavljanju, pri krču v želodecu in zabasanju.

1 steklenica velja 20 kr., 1/2 tucata 1 gld., 1 tucat 2 gld., 5 tucatov samo 8 gld.